

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Decimumnonum, & postremum testimonium ex illis verbis, quæ habentur
cap. 2. Danielis. Videbas ita, donec abscissus est lapis de monte sine
manibus, & percussit statuum, & factus est mons magnus, & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Decimumnonum, & postremum testimonium ex illis verbis, quæ habentur cap. 2. Danielis.

Videbas ita, donec abscissus est lapis de monte sine manibus, & percussit statuam, & factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram

SECTIO XXXIII.

I. Inter vaticinia, quæ de Messia Regis imperio sacrarum literarum monumentis consignata legimus, non postremum locum obtinet præclara illa visio, quæ Nabuchodonosori Regi Babylonis inter dormiendum ostensa est, cum vidit statuam illam, & mole, & compositione sanè prodigiosam, aureo capite, pectore, & brachiis argenteis, ventre & femoribus æreis, tibiis ferreis, pedibus partim ferreis, partim fictilibus constantem, aspectuque ipso, & intuitu, quo in Regè minaces oculos coniciebat, præter modum terrificam: tum verò conspexit de monte lapidem sine manibus deiecit, statimque ferrum, testa æs, argentum, & aurum, quasi in fauillam æstiuæ aræ redacta, à vento correpta, dissipataque euauerunt. Lapis autem ipse, qui statuam percusserat, in vastissimum, & maximum montem euasit, qui vniuersum terrarum orbem vastitate sua, & magnitudine compleuit. In qua quidem visione ad literam quatuor orbis imperia significata fuerunt.

Quatuor orbis imperia in Nabuchodonosori statua designata. D. Hieron.

Etenim in capite aureo statuæ vel ipso Daniele interprete imperiū Chaldæorum, in pectore brachiisque argenteis imperium Medorum, atque Persarum: in ventre, & femoribus æreis imperium Græcorum: denique in tibiis ferreis Romanorum imperium fuit expressum, quæ est D. Hier. cōmunis interpretatio. Per caput, inquit, aureum ostenditur regnum Babylonia auro preciosissimo comparatum. Regnum Medorum, atque Persarum argenti habet similitudinem, minus priore, & maius sequente. Regnum tertium aeneum regnum Macedonum significat, quod velis aeneum dicitur, quia in omnia metalla æs vocalius est, & tinnit clarius, & sonitus eius longè, latèque diffunditur, ut non solum famam, & potentiam regni, sed & eloquentiam Græci sermonis ostenderet. Quartum regnum ferreum perspicue ad Romanos pertinet: ferrum enim omnia domat, atque comminuit: sed pedes eius, & digiti ex parte ferrei, & ex parte sunt fictiles, quod hoc tempore manifestissime comprobatur. Sicut enim in principio nihil Romano imperio fortius, & durius fuit: ita in fine nihil imbecillius, quando & in bellis ciuilibus, & aduersum diuersas nationes aliarum gentium barbararum indigemus auxilio.

Græcorum eloquentia significata per æs.

II. Tunc verò post horum quatuor imperiorum sibi subinde succedentium vicissitudines prænunciatas statim imperiam Christi per lapidem illum sine manibus de monte excisum omnia statuæ metalla dissipatam, atque in fauillam æstiuæ aræ redigentem explicatur, vt illis verbis interpretatus est Daniel: In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus cæli regnum, quod in æternum non dissipabitur, & regnum eius alteri populo non tradetur: comminet autem, & consumeet vniuersa regna hæc, & ipsum stabit in æternum, secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, & comminuit testam, & ferrum, & æs, & argentum, & aurum. Quamquam verò Tertull. in libro 3. contra Marcionem cap. 7. & lib. aduersus Iudæos, cap. 14. & Theodoret. in cōment. super Daniele in huiusmodi vaticinium de orbis imperiis per Christum dissipandis ad secundum Christi aduentum spectare existimauerunt: tamen multò est probabilius ad primum Christi aduentum præcipuè esse referendum, vt est communis Patrum sententia, qui lapidem de monte

Tertull. Theodor. Chrysostomus orbis imperia dissipant.

monte sine manibus Christum ex Virgine sanctissima, quæ mons propter excellentiam, altitudinemque perfectionis, & sanctitatis nominatur, sine manibus, hoc est, sine humana viri opera concipiendum, nasciturumque interpretantur. Sic namque exponit imprimis D. Hieron. in Comment. eius loci. *In fine, inquit, horum omnium regnorum auri, argenti, aris, & ferri abscessus est lapis Dominus, atque saluator, sine manibus, id est, absque coitu, & humano semine de utero virginali, & contritus omnibus regnis factus est mons magnus, & implevit uniuersam terram.* Præterea D. Irenæus lib. 3. contra hæreses, cap. 18. Daniel, inquit, prævidens eius aduentum lapidem sine manibus abscessum aduenisse ait in hunc mundum: hoc est enim, quod sine manibus significabat, quod non operantibus humanis manibus, hoc est, virorum illorum, qui solent lapides cadere, in hunc mundum eius aduentus erat, id est, non operante in eum Ioseph, sed sola Maria cooperante. Iustin. Philosofus, & Martyr in dialogo cum Tryphone, Cum, inquit, quasi filium hominis Daniel dicit eum, qui æternum regnum accipit, an non hoc ipsum significat? Quod enim ait, ut filium hominis apparuisse, hominem factum esse, indicat, sed non ex humano semine esse declarat: nam cum dicit excisum sine manibus, hoc ait non esse hominis opus. D. August. tract. 9. in Ioan. quamquam eo loco montem, de quo lapis fuit, præcisus, non Virginis, sed populum Iudæorum interpretatur, Lapis, inquit, de monte præciditur, ipse est lapis, quem reprobauerunt edificantes, & factus est in caput anguli. De quo monte præciditur, nisi de regno Iudæorum, unde Christus secundum carnem natus est: & præciditur sine manibus, sine opere humano, quia sine amplexu maritali de virgine exortus est. Mons ille, unde præcisus est, non implerat uniuersam faciem terræ: non enim tenuerat regnum Iudæorum omnes gentes: at verò regnum Christi uniuersum orbem terrarum cernimus occupare. Denique idem affirmat D. Epiphanius. serm. de laudibus Virginis Mariæ, Theodoretus in Comment. super Daniele, Rupert. libr. 1. in Daniele, cap. 6. Hefychius hom. de laudibus Virginis Mariæ, & orat. 1. de B. Mariæ dormitione, & alij.

Porrò doctè obseruauit Theod. in Comment. super Daniele in sacris Literis ortum supra naturam solere lapidis excisionem nominari. Etenim etiam Esaias. quia Isaac ex Abrahamo, & Sara matre sterili, & præterea iam per ætatem ad concipiendum inhabili fuit generatus, dicitur Israël, qui ex Abrahamo per Isaac, & Iacob originem duxit, excisus de petra fuisse: quia enim petra nihil ex se natura potest producere, inde est, quod cum ortus supra naturam est, cuiusmodi fuit ortus Isaac ex Abrahamo, & Sara sterili, & ortus Christi ex Virgine per excisionem lapidis de rupe explicatur. Audi Deum apud Esaiam ita Iudæos alloquentem: *Attendite ad petram, unde excisus estis, & ad cavernam laci, de qua præcisus estis. Attendite ad Abraham patrem vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos, quia unum vocaui eum, & benedixi ei, & multiplicauit eum. Quasi dicat, inquit Hieron. Considerate, quod cum Abraham unius & centum esset annorum, & sterilem haberet uxorem, multiplicauerim filios eius quasi stellas cæli, ita ut numerum vinceret multitudo; si ergo de uno homine tanta populorum nata sunt millia, quid mihi grande est, ut instaurem ruinas sion, & deserta eius inuicem in paradysum voluptatis?*

Non est hoc loco prætereunda silentio Septuag. interpretum translatio, qui ad Christum more suo respicientes ita locum reddiderunt: *ἐν τῷ ἔλατῳ τοῦ ἐξ ἡλίου τοῦ ἐξ ἡλίου, hoc est, Aspice ad solidam petram, quæ excisus est, & ad fontem laci, quæm fodisti.* Intellexerunt profectò Septuag. interpres. Etiam ad Christum potissimum spectasse, atque ad Iudæos sermonem direxisse, monuisseque, ut ad Christum, solidam petram aciem mentis considerent, quam ipsi nimirum contumelias, atque tormentis dolauerunt, atque oculos in fontem illam laci, hoc est, in Christi latus in

D. Hieron.

Conceptus
Christi abs-
que viri ope-
ra.

Iust. Mart.

D. Aug.

D. Epiphanius.
Theod.
Rupert.
Hefychius.

III.

Theoder.
Ortus supra
naturam per
lapidis exci-
sionem signi-
ficatur in sa-
cris.

Esai. 51. 1.

D. Hieron.

III.

Septuag.

Pagnin.
Latus Christi
omnium gra-
tiarum puteus.

crucelanea confossum, & apertum intenderent, vt in Christo spes omnes suas collocarent, eo que dumtaxat salutem suam contineri arbitrentur. Pro, & in cauernam lacis, de qua præcisus estis, est Hebraicè קבר כונקרתים, hoc est, & vt transfere Pagninus, Ad perforationem cisterna, vnde eruti estis, quod clarius lateris Christi apertionem sonat. Alij vertunt, Ad perforationem putei: id enim quoque vox Hebraea קבר significat, quod etiam in latus Christi mirifice quadrat, quod est omnium honorum, & aquarum viuentium puteus inexhaustus, ex quo possunt vniuersi aquam sibi haurire omnium gratiarum.

- V. Atque hæc satis fuerit ex Prophetarum vaticiniis de sanctissima Deiparæ virginitate in conceptu, & partu Christi delibasse: alia enim minus illustria consulto prætermittenda iudicauimus, cum hæc abundè sufficiant, vt quiuis intelligat, quanti honoris, splendorisque fuerit Virginem amictam sole apparuisse, sicut dixit Ioannes, ipsamque rursus solem amicuisse, vt Hieremias testatus est, hoc est, matrem simul, virginemque fuisse, & Christum absque vilo suæ integritatis detrimento virtute Altissimi obumbrante concepisse, in vterò gestasse, & virgineo partu edidisse. Atque ita huic Exegetico, quod in Mariæ virginitate, maternitateque ponendum diximus, vt eumque satisfacimus.

ARGVMENTVM.

Adhuc perseuerat quarta visio huius operis. Superiori capite Ioannes acerbissimam Antichristi persecutionem quasi in summam redactam ante oculos intuentiam proposuit, iam deinceps eam per partes commemorare aggreditur, multaque sigillatim explicare, quæ alienissimis illis temporibus debent contingere. Duas igitur hoc capite docet sibi ostensas fuisse bestias, vnam ascendente de mari, de terra alteram. Quæ de mari ascendit habebat capita septem, & cornua decem: & super decem cornua diademata quoque decem: capitibus autem inscripta erant nomina blasphemie: eratque eiusmodi bestia similis pardo, pedes habens vrsi & os leonis cui draco dicitur dedisse virtutem suam, & potestatem magnam quam exercuit mensibus quadraginta duobus, id est, tribus annis cum dimidio. Porro bestia, quæ ascendit de terra, habebat cornua duo similia cornibus Aoni, & loquebatur sicut draco, fecitque terram adorare bestiam primam, multaque signa & prodigia patrauit in conspectu prioris bestie, cuius characterem, vt in dextera manu sua, aut etiam frontibus gestarent, adhortabatur mortales. Denique docet Ioannes nomen prioris bestie esse eiusmodi, vt literis eius computatis efficiatur numerus sexcentorum sexaginta sex. Hæc breuiter sunt, quæ hoc capite commemorantur, ad quorum explanationem iam aggredimur.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

I vidi de mari bestiam ascendente, habentem capita septem, & cornua decem, & super cornua eius decem diademata, & super capita eius nomina blasphemie. Et bestia, quam vidi, similis erat pardo, & pedes eius sicut pedes vrsi, & os